

ОГЛЯД СИТУАЦІЇ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

1 лютого — 30 квітня 2021 року

РЕЗЮМЕ

У фокусі цього огляду знаходяться ключові зміни ситуації у сфері прав людини в Україні, включно з територією, яка контролюється озброєними групами, а також включно з Автономною Республікою Крим та м. Севастополь, Україна, окупованими Російською Федерацією (Крим). Огляд охоплює період з 1 лютого до 30 квітня 2021 року. У вересні 2021 року УВКПЛ також опублікує регулярну піврічну доповідь, що охоплюватиме період з 1 лютого до 31 липня 2021 року.

ММПЛУ вітає ухвалення Президентом України 24 березня 2021 року нової Національної стратегії у сфері прав людини.

«Ми не просто багато працюємо. Ми працюємо завжди», — розповіла нам медсестра з Торецька Донецької області.

Криза, пов'язана із COVID-19, далі загострювала нерівності та вразливість, зокрема, серед працівниць і працівників охорони здоров'я, негативно впливаючи на право населення на здоров'я. Викликає стурбованість зростання внаслідок пандемії кількості повідомлень про випадки домашнього насильства, жертвами якого непропорційно часто стають жінки.

ММПЛУ продовжила документувати напади на правозахисників та правозахисниць і тих, хто захищає права жінок, працівниць ЗМІ та політичних діячів. Продовжила існувати безкарність за такі напади через повільні дії поліції або їх відсутність.

ММПЛУ стурбована тим, що рішення про закриття трьох новинних телеканалів, які сприймаються як проросійські, не відповідає міжнародним стандартам у сфері прав людини.

ММПЛУ вітає поступ у притягненні до відповідальності за викрадення, катування і вбивство у справі, пов'язаній із протестами на Майдані. Попри цей позитивний крок, залишаються проблемними питання дотримання всіх прав на справедливий судовий розгляд, зокрема, триває практика неправомірного застосування виняткової процедури затримання (*in flagrante*) і невчасне інформування Службою безпеки України (СБУ) центрів з надання безоплатної правової допомоги.

У зв'язку з конфліктом на сході, ММПЛУ зафіксувала дванадцять загиблих і 25 поранених цивільних осіб за звітний період. Цивільне населення, що страждає від конфлікту, далі зазнавало обмежень свободи пересування і відсутності базових послуг, що негативно позначалося на їхніх соціальних та економічних правах.

ММПЛУ зазначає, що нещодавні «укази», видані самопроголошеними «республіками» щодо примусового призову дорослих чоловіків, не відповідають міжнародному гуманітарному праву (МГП).

ММПЛУ також стурбована повідомленнями про те, що співробітникам і співробітницям однієї з «державних установ» на території, яка контролюється озброєними групами, погрожували скороченням зарплати або звільненням, якщо вони не набудуть громадянства Російської Федерації.

У Криму тривали переслідування Свідків Єгови за здійснення їхнього права на свободу релігії. Також продовжували надходити повідомлення про ймовірні катування та жорстоке поводження з особами, взятими під варту,

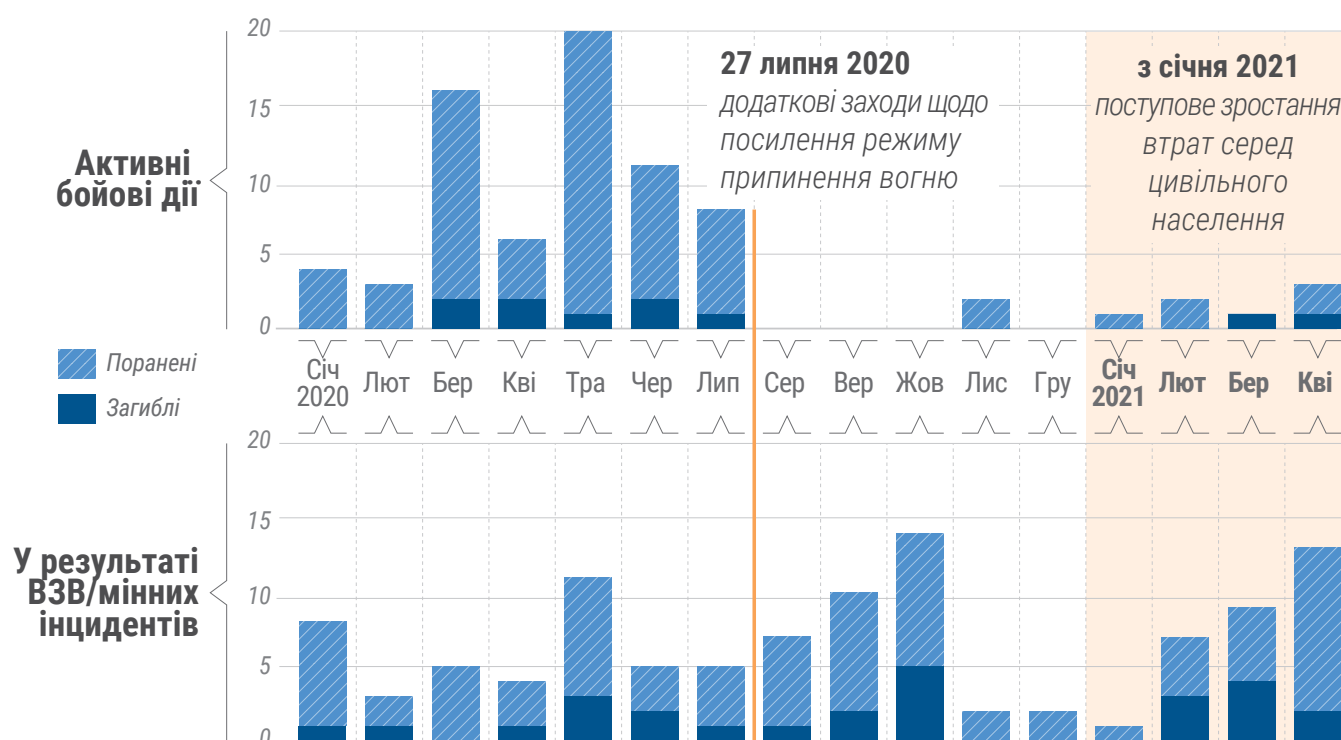
з боку працівників правоохоронних органів Російської Федерації, зокрема, катування і примус до зізнання журналіста Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода Владислава Єсипенка. Суди в Криму продовжували виносити обвинувальні вироки в резонансних справах, відзначених порушеннями права на справедливий судовий розгляд, як-то відмовами стороні захисту в праві на допит свідків і твердженнями про примус до зізнання.

ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Як вказано в [Оновленій інформації ММПЛУ про втрати серед цивільних осіб](#), за звітний період з 1 лютого до 30 квітня 2021 року дванадцять цивільних осіб (вісім чоловіків, три хлопчики й одна дівчинка) загинули і 25 (18 чоловіків, п'ять жінок і два хлопчики) дістали поранень. Це на 270 відсотків більше в порівнянні з попередніми трьома місяцями, з 1 листопада 2020 року до 31 січня 2021 року, але на три відсотки менше в порівнянні з тими самими місяцями 2020 року.

Зростання втрат серед цивільного населення в результаті артилерійських обстрілів і вогню

ВТРАТИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ з січня 2020 до квітня 2021

зі стрілецької зброї та легких озброєнь корелювало із помірною ескалацією бойових дій у зоні конфлікту з середини березня до кінця квітня.

Сімдесят вісім відсотків втрат серед цивільного населення за звітний період були спричинені вибухами мін і вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ) (здебільшого, ручних гранат): вісім загиблих і 21 поранений. Це означає, що навчання з питань мінної небезпеки залишається пріоритетним. Крім того, один чоловік загинув під час інциденту з надмірним застосуванням сили, та один хлопчик загинув після вибуху невстановленого вибухонебезпечного предмету.

Кількість інцидентів, які стосуються цивільних об'єктів (крім житла цивільного населення), залишалася помірною по обидва боки лінії зіткнення. ММПЛУ зафіксувала три інциденти, що спричинили пошкодження на об'єктах електропостачання, два – в будівлях освітніх установ, два – на газопроводах і два – на об'єктах водопостачання. Жоден із них не призвів до значних перебоїв у наданні послуг населенню, постраждалому від конфлікту.

ММПЛУ спілкується з родиною чоловіка, який був поранений в результаті бойових дій в Красногорівці.

У березні та квітні 2021 року дві самопроголошені «республіки» [видали «укази»](#) про обов'язковий призов 400 чоловіків (по 200 у кожній самопроголошеній «республіці»). 15 квітня місцеві ЗМІ з посиланням на представника «народної міліції» самопроголошеної «Луганської народної республіки» (далі – «Луганська народна республіка») повідомили, що 127 жителів території, яку вона контролює, прибули на призовний пункт для проходження військової підготовки. Ці «укази» не відповідають МГП, яке забороняє примусовий призов дорослих для участі в бойових діях проти держави, громадянами якої вони є.

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Тільки контрольні пункти в'їзду-виїзду (КПВВ) «Новотроїцьке» і «Станиця Луганська» були відкритими для перетину лінії зіткнення для цивільного населення, тоді як заплановані відкриття КПВВ у м. Щастя і м. Золоте не відбулися. Попри деяке збільшення кількості щомісячних перетинів (32 791 у лютому, 52 823 у березні і, за оцінками, 50 000-60 000 у квітні), вона залишалася на 95% нижчою, ніж до початку пандемії COVID-19 (близько одного мільйона перетинів на місяць у січні та лютому 2020 року). Як і раніше, це обмежувало можливість людей бачитись зі своїми родинами, отримувати доступ до пенсій, соціальних послуг, освіти, роботи та охорони здоров'я через лінію зіткнення. Через обмеження на перетин лінії зіткнення багато жителів на території, яка контролюється озброєними групами, були змушені їхати на територію, яка контролюється Урядом, через Російську Федерацію, і тисячі людей були оштрафовані, кожен у середньому на 1700 гривень (близько \$60), відповідно до статті 204-2 Кодексу про адміністративні правопорушення, за якою доступ на територію, яка контролюється Урядом, дозволяється тільки через офіційні КПВВ на лінії зіткнення.

ММПЛУ відзначила, що місцева влада Луганської області не змогла забезпечити громадським транспортом жителів, в першу

чергу людей літнього віку, в декількох ізольованих громадах уздовж лінії зіткнення (наприклад, Болотене, Кримське, Лобачеве, Лопаскине та Сизе), після того, як у грудні 2020 року було призупинено роботу безоплатного громадського транспорту, наданого гуманітарною організацією. Це вплинуло на доступ цивільного населення до основних послуг, включно з охороною здоров'я. Наприклад, щонайменше 28 жителів у контрольованих Урядом селищах Гладосове і Травневе поблизу лінії зіткнення у Донецькій області мали симптоми COVID-19, а жінка та чоловік літнього віку з симптомами COVID-19 померли у квітні. Автомобіль швидкої допомоги не зміг дістатися до сіл через поганий стан доріг і відсутність гарантій безпеки. ММПЛУ знову заявляє, що Уряд мусить забезпечувати право на здоров'я і надавати доступ до послуг з охорони здоров'я мешканцям і мешканкам ізольованих громад шляхом поліпшення стану доріг і забезпечення таких селищ громадським транспортом.

ММПЛУ стурбована тим, що Пенсійний фонд України призупинив пенсійні виплати щонайменше 3858 пенсіонерам і пенсіонеркам, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи (ВПО), на підставі постанови Кабінету Міністрів № 1596, що дозволяє припиняти пенсійні виплати пенсіонерам і пенсіонеркам, на пенсійних банківських рахунках котрих не було активності понад рік. ММПЛУ закликає Уряд відмовитися від призупинення пенсійних виплат відповідно до постанови в умовах пандемії COVID-19, оскільки таке призупинення може непропорційно вплинути на право на соціальне забезпечення пенсіонерів і пенсіонерок, які проживають на території, яка контролюється озброєними групами. ММПЛУ вітає автоматичне продовження «Ощадбанком» терміну дії банківських карт ВПО до 1 липня 2021 року.

ММПЛУ отримала повідомлення принаймні про один випадок, коли «державна установа» на території, яка контролюється «Луганською народною республікою», загрожувала співробітникам і співробітницям, які не набули російського громадянства, зниженням

зарплати або звільненням із роботи. Примусова натуралізація, коли згода людини не є добровільною, суперечить міжнародному праву прав людини.

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

На території, яка контролюється Урядом, ММПЛУ продовжувала користуватися безперешкодним конфіденційним доступом до осіб, затриманих у зв'язку з конфліктом. З дев'яти затриманих чоловіків, опитаних за звітний період, один заявив про застосування до нього надмірної сили, а інший стверджував, що до переведення до слідчого ізолятору (СІЗО) його утримували в неофіційному місці тримання під вартою.

На території, яка контролюється самопроголошеними «республіками», ММПЛУ і далі відмовляли в доступі до затриманих і місць тримання під вартою. Це викликає особливу стурбованість, оскільки продовжують надходити повідомлення про свавільні затримання та тримання під вартою без зв'язку із зовнішнім світом, а також про катування та жорстоке поводження в місцях тримання під вартою.

«Адвокат поводить ся як листоноша, просто доставляє нам інформацію від «слідчого» «мгб»,

– сестра затриманого «мгб» на території, яка контролюється «Донецькою народною республікою», розчарована бездіяльністю адвоката свого брата.

ММПЛУ зафіксувала сім випадків свавільного затримання (шістьох чоловіків і однієї жінки) до або впродовж звітного періоду. Наприклад, 25 серпня 2020 року «міністерство внутрішніх справ» самопроголошеної «Донецької народної республіки» (далі – «Донецька народна республіка») затримало двох чоловіків у Донецьку за проукраїнські публікації в соціальних мережах. У вересні 2020 року їх перевели до «Донецького СІЗО» і тримали багато місяців під вартою без зв'язків із

зовнішнім світом, нібито через те, що їхні справи розслідувалися «міністерством державної безпеки». Станом на 31 квітня 2021 року вони все ще трималися під вартою. ММПЛУ також зафіксувала залякування затриманих у зв'язку з конфліктом на території, яка контролюється «Луганською народною республікою»; під час звільнення їх змусили підписати документи із зобов'язанням не розголошувати інформацію про затримання та підтвердити відсутність жодних скарг на поведження з ними.

У контексті COVID-19 продовжували надходити повідомлення про зростання випадків домашнього насильства та недостатні дії поліції з реагування на нього. Від домашнього насильства непропорційно часто потерпають жінки. Наприклад, після того, як поліція не вжила жодних заходів, жінка з Кременчука вдалася до публікації в Інтернеті відеозапису того, як її чоловік неодноразово бив її впродовж декількох місяців. Тільки після реакції заступника міністра внутрішніх справ і народних депутатів, влада спрямувала спеціальні підрозділи поліції на боротьбу з домашнім насильством у місті.

ПРАВОСУДДЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Тривали незаконні затримання на підставі виняткової процедури (*in flagrante*). ММПЛУ зафіксувала три випадки затримання осіб без ухвали слідчого судді або суду, яким згодом було висунуто обвинувачення в участі в терористичних організаціях, за причетність до озброєних груп самопроголошених «республік». Така практика є порушенням процедури, передбаченої національним законодавством, і суперечить міжнародним стандартам права особи на свободу. Крім того, у всіх трьох випадках СБУ не повідомила своєчасно центри безоплатної правової допомоги про затримання, що є порушенням права на правову допомогу, передбачене національним законодавством і міжнародним правом прав людини.

Значного прогресу було досягнуто в розслідуванні знакової справи про викрадення й катування двох учасників протестів на Майдані, внаслідок чого один із них загинув.

У березні та квітні 2021 року Державне бюро розслідувань встановило особи двох підозрюваних у викраденні протестувальників, висунуло обвинувачення та затримало їх. Крім того, 16 квітня 2021 року Бориспільський міськрайонний суд Київської області визнав винним і засудив лідера групи «тітушок» (цивільних осіб, найнятих правоохоронними органами і забезпечених засобами для придушення протестів) до дев'яти років позбавлення волі за викрадення та катування двох протестувальників, але виправдав його за обвинуваченнями у створенні злочинної організації та вбивстві.

ГРОМАДЯНСЬКИЙ ПРОСТІР

Виконуючи свою роботу, правозахисники та правозахисниці продовжили зазнавати нападів та стикатись з психологічним насильством онлайн. Правозахисниці та особи, які захищають права жінок, а також екологічні активісти та активістки особливо часто зазнавали нападів. В одному випадку, 5 лютого 2021 року, невідомі спалили автомобілі екоактивіста та екоактивістки і кинули гранату в їхній будинок. ММПЛУ також зафіксувала фізичні напади крайніх правих груп на учасниць і учасників маршу до Міжнародного жіночого дня 8 березня 2021 року в Києві. Правоохоронці належним чином відреагували на спроби крайніх правих груп зірвати аналогічні марші в Одесі та Дніпрі.

Жіночий марш 8 березня 2021 року в Києві.

«Це [погрози, насилля та пов'язана з ними безкарність] дійде і до ваших організацій, до організацій жінок і зрештою до всіх, хто їм [групам, що розпалюють нетерпимість] не подобається»,

– захисниця прав ЛГБТІ про безкарність нападів на їхній громадський центр.

Відсутність покарання за аналогічні напади в минулому все ще викликає стурбованість. 5 березня 2021 року члени крайньої правої групи «Карпатська Січ», обвинувачені в нападі на мирне зібрання активісток феміністського руху 8 березня 2018 року, були звільнені від кримінальної відповідальності, що, відповідно до національного законодавства, обмежує відповідальність за менш тяжкі злочини. Без повідомлення потерпілих, слідчий перекваліфікував справу і змінив ступінь тяжкості обвинувачення на нанесення легких тілесних ушкоджень (стаття 125), за якою суд має або винести вирок впродовж трьох років або закрити справу. Судовий розгляд тягнеться з листопада 2018 року.

29 січня 2021 року в Києві на трансгендерну жінку напала група з дев'яти невідомих чоловіків на станції метро. Поліція не стала порушувати кримінальну справу за заявою потерпілої та сказала жінці, що на масці вона носить «незаконну» символіку лесбійок, геїв, бісексуальних, трансгендерних та інтерсекс-людей (ЛГБТІ) (маючи на увазі райдужний прапор), хоча цей символ не заборонений в Україні.

У звітному періоді також виповнилося шість років із дня вбивства журналіста Олеса Бузини. У листопаді 2017 року поліція встановила особи двох підозрюваних, які постали перед судом, проте судовий розгляд ще не завершено. Затягування судового розгляду продовжує підривати право потерпілих на ефективний засіб правового захисту та посилювати почуття незахищеності у журналістів.

Продовжилися напади, акти залякування і погрози працівникам і працівницям засобів масової інформації (ЗМІ). Хоча в контексті COVID-19 онлайн-погрози почали виникати частіше через зменшення можливостей для контактів офлайн, продовжилися інші види залякування, такі як спроби пошкодження майна. За звітний період ММПЛУ зафіксувала три випадки пошкодження майна як помсти за роботу медіа фахівчинь або редакційну політику їхніх ЗМІ. У двох з цих трьох випадків було пошкоджено майно співробітниць харківської газети, імовірно пов'язаної з кандидатом на майбутніх позачергових виборах Харківського міського голови, призначених на 31 жовтня 2021 року.

Проти членів і співробітників опозиційних політичних партій, а також їхніх прихильників були висунуті кримінальні обвинувачення у ймовірній незаконній діяльності, зокрема, у державній зраді, що передбачають суворе покарання. В одному випадку підозрюваний перебував під вартою впродовж двох місяців, поки суд не звільнив його під заставу. Міністерство юстиції також оскаржило в суді реєстрацію однієї з цих партій, «Партії Шарія», на підставі ймовірних неточностей у документах, поданих під час реєстрації. Тепер справа розглядається Окружним адміністративним судом міста Києва, якому теж загрожує ліквідація відповідно до нещодавно поданого законопроекту. ММПЛУ здійснює моніторинг цих справ, а також стежить за напруженістю між прихильниками та противниками різних партій, яка значно посилилася після цих подій.

ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ

2 лютого Президент України підписав указ про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони про накладення санкцій на Тараса Козака та вісім його компаній, що призвело до закриття трьох телеканалів (112 Україна, NewsOne і ZiK), які сприймалися як проросійські. Це рішення суперечить міжнародним стандартам в галузі прав людини, оскільки йому бракує обґрунтування необхідності і пропорційності, і воно не було прийняте незалежним органом. Чотири законопроекти, зареєстровані у Верховній

Раді України (№ 2549 від 6 грудня 2019 року, № 5135 від 23 лютого 2021 року, № 5143 і № 5144 від 24 лютого 2021 роки), які спрямовані на встановлення покарання за «колабораціонізм» із ворожою державою, також викликають стурбованість, оскільки вони не відповідають міжнародним стандартам у сфері свободи вираження поглядів, мирних зібрань та об'єднань. Вони також можуть негативно позначитися на питаннях примирення і соціальної згуртованості.

ММПЛУ вітає затвердження Президентом України 24 березня 2021 року нової Національної стратегії у сфері прав людини. Стратегія була розроблена за участі різних зацікавлених сторін після ґрунтовних консультацій з органами влади, громадянським суспільством і міжнародними організаціями, і включає більшість рекомендацій, наданих ООН в Україні. ММПЛУ закликає Кабінет Міністрів оперативно ухвалити План дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини з урахуванням рекомендацій ООН в Україні, в тому числі про необхідність повної інтеграції ґендерних питань.

Як зазначають Венеціанська комісія та УВКПЛ, на жаль, у чинній законодавчій базі все ще не передбачено достатніх гарантій захисту мовних прав меншин. ММПЛУ знову закликає Верховну Раду України розробити без подальших невиправданих затримок і за тісних консультацій із ґендерно збалансованим представництвом національних меншин, закон про захист меншин і, зокрема, їхніх мовних прав.

НЕ ЗАЛИШИТИ НИКОГО ОСТОРОНЬ – ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРАВА

ММПЛУ стурбована тим, що криза COVID-19 далі загострює проблеми в галузі прав людини для працівниць і працівників охорони здоров'я в Україні, 83% з яких становлять жінки. Ці проблеми докладно розглянуті в [інформаційній записці ММПЛУ](#) і включають: нестачу належної винагороди, яка забезпечує задовільний життєвий рівень, брак умов праці відповідно до вимог безпеки та гігієни, та недостатній соціальний захист. Відсутні також механізми ефективного залучення працівниць

і працівників охорони здоров'я до прийняття рішень. Погіршення умов праці призводить до нестачі працівників і працівниць охорони здоров'я в Україні, що, в свою чергу, негативно позначається на праві населення на здоров'я.

КРИМ

У Криму продовжуються переслідування Свідків Єгови за сповідання своєї віри на підставі обвинувачень в екстремізмі. Як повідомлялося, 29 березня 2021 року суд м. Севастополя визнав Свідка Єгови з Ялти Віктора Шашевського винним в «організації діяльності екстремістської організації», що є злочином, караним відповідно до Кримінального кодексу Російської Федерації. Це вже третій вирок Свідкові Єгови в Криму, відколи Свідків Єгови було включено у список екстремістських організацій у 2017 році. Повідомляється, що чоловіка було визнано винним і засуджено до шести з половиною років позбавлення волі, що на сьогодні є найсуворішим покаранням Свідка Єгови. Двоє інших засуджених чоловіків відбувають покарання у в'язниці в Російській Федерації. Крім того, 11 березня 2021 року в Ялті сталася нова хвиля обшуків у будинках дев'яти Свідків Єгови. За повідомленнями, після обшуків були затримані для допиту щонайменше четверо чоловіків і одна жінка. Одному чоловікові було висунуто обвинувачення в скоєнні злочину, пов'язаного зі здійсненням екстремістської діяльності.

«Навіщо ви нам усе це розповідаєте? Ми тут тільки для того, щоб розглянути ваш запобіжний захід»,

– суддя потерпілому від катування, який під час судового засідання у Криму поскаржився на катування.

ММПЛУ продовжувала отримувати твердження про катування з боку співробітників правоохоронних органів Російської Федерації щодо осіб, які перебувають під їхньою вартою. 10 березня 2021 Владислав Єсипенко, позаштатний журналіст Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода, підозрюваний у незаконному

зберіганні вибухових речовин, був затриманий Федеральною службою безпеки (ФСБ) Російської Федерації. ММПЛУ отримала інформацію, що співробітники ФСБ катували його електричним струмом і піддавали побиттям і сексуальному насильству як методу катування у підвалі невстановленої будівлі, щоб примусити зізнатися у співпраці з українськими спецслужбами. Потім співробітники ФСБ запросили знімальну групу російського державного телебачення, щоб записати його змушене зізнання для публічної трансляції. ФСБ також відмовляла потерпілому в доступі до приватних адвокатів протягом 28 днів після затримання.

Органи влади Російської Федерації в Криму також продовжували обмежувати свободу думки і вираження поглядів. 20 квітня 2021 року суд у Криму оштрафував Бекіра Мамутова, головного редактора кримськотатарської газети «Кірім» і члена Меджлісу, через публікацію в його газеті [доповіді Генерального секретаря ООН 2020 року про ситуацію в галузі прав людини у Криму](#). Надумку чиновників Роскомнадзору (Федеральна служба з нагляду в сфері комунікацій, інформаційних технологій і ЗМІ, відомство окупаційної влади, що відповідає за дотримання законодавства в галузі засобів масової

інформації та телекомунікацій), пан Мамутов порушив Кодекс Російської Федерації про адміністративні правопорушення тим, що згадав у публікації «Меджліс» без примітки, що його діяльність заборонена в Російській Федерації. Чиновники заявили, що без такої примітки публікація є «зловживанням свободою масової інформації».

Як і раніше, ММПЛУ стурбована порушеннями гарантій на справедливий суду резонансних кримінальних справах, що розглядаються судами в Криму. 15 лютого 2021 року суд Севастополя визнав колишнього свідка у справі «Хізб ут-Тахрір» винним за обвинуваченнями у відмові від досудових показань, які, за його словами, він дав під тиском. Суд виніс вирок на підставі показань анонімного свідка, що підтверджували закиди проти обвинуваченого. Свідок не з'явився в суд і не був доступний стороні захисту для допиту на жодній стадії провадження, що порушувало право обвинуваченого на допит свідка під час судового розгляду. Прокурор надав суду лист від ФСБ, у якому йшлося, що анонімний свідок «залишив межі Російської Федерації». На підставі цього листа суд прийняв як доказ досудові письмові свідчення анонімного свідка без перевірки існування такої особи або добровільності та справжності її свідчень.

КОНТАКТНІ ДАНІ

вул. Еспланадна, 20, к. 310,
м. Київ, 01023
+38 044 253 59 66
hrmmu@ohchr.org

Відскануйте QR-код,
щоб прочитати більше
доповідей УВКПЛ щодо
ситуації з правами
людини в Україні